

Н. В. Кондратенко,
д-р філол. наук, проф.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
завідувач кафедри прикладної лінгвістики

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ МОВЛЕННІ

Дослідження присвячено визначенню двох тенденцій експресивного синтаксису, представлених у сучасному українському політичному мовленні – синтаксичній надмірності й синтаксичній компресії. Доведено, що синтаксична надмірність ґрунтується на прийомах повтору і фігурах синтаксичного паралелізму та характеризується перенасиченням тексту однотипними або тотожними вербальними елементами. Синтаксична компресія передбачає членування, фрагментацію текстових фрагментів з наданням переваги коротким неускладненим

реченням. Аналіз здійснено на матеріалі текстів промов українських політиків за 2009 – 2018 роки.

Ключові слова: політичний дискурс, політичне мовлення, експресивний синтаксис, синтаксична надмірність, синтаксична компресія.

Ceterum censeo Carthaginem esse delendam

Катон Старший

Актуальність дослідження. Проблеми політичної лінгвістики, активно обговорювані в зарубіжній лінгвістиці, постали в центрі уваги українців лише в останні десятиліття. Проте українська політична комунікація розвивається швидкими темпами, а вітчизняні політики демонструють різноступеневе оволодіння мовленнєвими технологіями, подекуди використовуючи прийоми вербального впливу, серед яких особливе місце належить синтаксичним. Синтаксис політичних текстів слугує своєрідним «каркасом», стрижнем, що організує та утримує лексико-морфологічні засоби вираження думок політиків-мовців у цілісності та єдності. Зважаючи на це, впливова сила політичних текстів передусім реалізується через експресивний синтаксис, увиразнений комплексом прийомів, поширених в українському політичному дискурсі. Залучення цього комплексу посилює вербальний вплив на реципієнтів та дає змогу досягти потрібного результату під час спілкування політичного суб'єкта з аудиторією, тому потребує ґрунтовного наукового висвітлення.

Ступінь розроблення проблеми в мовознавстві. У зарубіжному мовознавстві політичне мовлення досліджено на різних рівнях (Е. Будаєв, Т. ван Дейк, Р. Водак, Е. Лассан, А. Чудінов, О. Шейгал та ін.), зокрема й на синтаксичному (Т. Балихіна, М. Каштанова, М. Нетьосіна та ін.). Дослідження українського політичного дискурсу здебільшого представлені лінгвопрагматичними науковими розвідками (О. Билінська, Л. Славова, Л. Стрій та ін.), лінгвокогнітивними (А. Баранов, Н. Гайдук, Х. Дацишин, Н. Петлюченко, Я. Яремко та ін.) і лінгвостилістичними (В. Петренко, Л. Нагорна та ін.), проте вербальний вплив у політичній комунікації здебільшого вивчено на рівні реалізації лексичних мовних засобів (Н. Кутуза, Т. Ковалевська, А. Ковалевська та ін.). Утім, питання експресивного синтаксису політичного мовлення не одержали в українському мовознавстві мають фрагментарний характер [4].

Мета наукової розвідки – виявити і простежити реалізацію в українському політичному мовленні синтаксичних прийомів і фігур як виявів синтаксичної експресії та засобів вербального маніпулювання.

Об'єкт дослідження – український політичний дискурс, **предмет** – експресивний синтаксис в українському політичному мовленні. Матеріалом для аналізу слугували промови українських політиків П. Порошенка, Ю. Тимошенко, А. Яценюка, Л. Кучми, В. Ющенка та ін.

Викладення основного матеріалу дослідження. З античних часів прийоми експресивного синтаксису як потужні засоби увиразнення мовлення й впливу на аудиторію використовувалися політиками-ораторами, зокрема стилістична фігура

періоду і різновиди синтаксичних повторів слугували композиційними й змістовими центрами політичних промов. Так, відомий давньоримський політичний діяч Марк Порцій Катон Старший (II ст. до н.е.), автор численних публічних промов, насамперед відомий тим, що кожний свій виступ незалежно від його змісту й мети закінчував фразою «Карфаген має бути зруйнований!». Таке повторення висловлення виконувало сугестивну функцію, а синтаксична одиниця виступала маркером вербального впливу та посилювало «горизонт очікування» реципієнтів. З античних часів прийоми експресивного синтаксису розвинулися й вживаються в комплексі з іншими засоби мовної експресії, що і засвідчує аналіз сучасної української політичної комунікації.

На нашу думку, український політичний дискурс демонструє дві яскраво виражені тенденції у використанні засобів експресивного синтаксису – по-перше, – це синтаксична надмірність, спричинена актуалізацією синтаксичних повторів; по-друге, – синтаксична компресія, викликана використанням прийомів фрагментації, сегментації, парцеляції, еліпсису тощо. Розглянемо обидві тенденції.

Синтаксична надмірність належить до загальних тенденцій сучасного текстотворення і полягає в семантико-синтаксичному розгалуженні тексту і нашаруванні гомогенних і гетерогенних синтаксичних одиниць, характеризуючись «наявністю в тексті ускладнених конструкцій, багатокомпонентних предикативних одиниць, нагромадженням сурядних і підрядних синтаксичних рядів, тобто тяжінням до створення структурно нечленованого, цілісного текстового утворення з невираженими межами» [5, с. 210]. Незважаючи на те, що синтаксична надмірність здебільшого представлена в художньому дискурсі, сучасна політична комунікація демонструє активно вживання тих прийомів, що уналежнюємо до цієї тенденції. Так, напр., висловлення: **Ми зберегли країну, дали відсіч Росії, створили нову армію, забезпечили енергетичну незалежність, виплачували всі пенсії та заробітні платні, накопичили фінанси, не допустили економічного колапсу, спростили державні сервіси та умови для бізнесу, передали фінанси з центру на місцевий рівень, створили нову Національну поліцію і підписали та виконуємо довгоочікувану Угоду з Європейським Союзом** (А. Яценюк, 2016) містить низку однорідних присудків, утворюючи наддовге просте речення з елементами лексичних і синтаксичних повторів, нагромадженням однотипних синтаксичних конструкцій, що є виявом синтаксичного паралелізму. Н. Гуйванюк наголошує на комунікативній сутності паралелізму, що є висловленням, побудованим «за конструктивним принципом симетрії і повтору» [1, с. 447]. Такий спосіб текстотворення є частотним у промовах політичних лідерів, оскільки дає змогу створити специфічний ритмічний малюнок через «нанизування» однотипних синтаксичних конструкцій і повторення подібних лексичних елементів.

Вважаємо, що основним засобом утворення синтаксичної надмірності є синтаксичний повтор, що набуває різноманітних форм – від лексико-граматичного дублювання як цілісної мовної одиниці або окремих структурних компонентів до фігур періодичного мовлення, побудованих на синтаксичному паралелізмі, напр.: **Армія – боронить нашу землю. Мова – боронить наше серце. Віра – боронить нашу душу** (П. Порошенко, 2018). У цьому разі лексико-граматичні повтори

виконують текстотвірну функцію, слугуючи композиційним центром тексту і, «нанижуючи» компоненти висловлення, зосереджують увагу реципієнтів на предикативному ядрі. Варіативні компоненти синтаксичних конструкцій мають однакові граматичні характеристики, а спільна синтаксична будова указує на відповідний ритм вимови і внутрішню стрункість тексту.

Синтаксичні повтори мають характер дублювання окремих структурних компонентів, навіть предикативних частин, напр.: ***Вам потрібно бути настільки сильними, щоб не розчарувати ні нинішнє, ні прийдешнє покоління. Вам потрібно бути настільки сильними, щоб ніхто через десять, двадцять, тридцять років не сказав, що ви мали можливості, мали права, мали в руках усі інструменти для того, щоб захистити Україну, але не захистили*** (Ю. Тимошенко, 2009). Анафоричне повторення, поєднане із синтаксичним паралелізмом, представленим у рядах сурядних об'єктних поширювачів, створює ефект семантичного нагромадження, хоч семантичного ускладнення тут не спостерігаємо. Експресія політичного мовлення реалізована завдяки одночасному використанню синтаксичних повторів різних видів. Це зумовлено домінуванням сугестивної функції в політичному дискурсі, оскільки для нього характерна «значна повторюваність певного «малюнка» тексту в його динамічному розвитку, що виявляється майже на всіх рівнях мови» [7, с. 286].

В аналізованому матеріалі серед різновидів синтаксичних повторів представлено насамперед синтаксичну анафору, напр.: ***Жодного** неконституційного втручання в роботу Уряду. **Жодного** тиску для відновлення корупційних практик. **Жодної** зупинки реформ* (А. Яценюк, 2016), що передбачає повторення одного ініціального компонента висловлення або ініціального комплексу. Різновидами синтаксичних повторів вважаємо полісиндетон, напр.: ***І** в університетських аудиторіях, **і** на домашніх кухнях, **і** в соціальних мережах все ще сперечаються, отримали ми незалежність чи завоювали?* (П. Порошенко, 2016); анадіпложіс, напр.: ***Хочу запевнити вас, що ми не боїмося цієї відповідальності, не втратимо шанс, який вибороли. Саме вибороли** – український народ заплатив високу ціну за високе і горде право називатися європейським народом* (П. Порошенко, 2014); колову композицію, напр.: ***Хліб** – наша душа, наше українське серце. Це наш головний скарб. Наша справжня ідеологія – це **хліб*** (Ю. Тимошенко, 2009). У цих випадках повторювані елементи виконують текстотвірну функцію: місце розташування й утворювана синтаксико-стилістична фігура слугують конструктивним центром промови і є умовою її композиційної симетрії.

Поширення в політичному мовленні фігур експресивного синтаксису передусім має на меті вплив на реципієнтів, які, не усвідомлюючи специфіки синтаксичної організації тексту, реагують на ритміку і повторення однотипних структурних елементів. З огляду на це цілком виправданим є надання переваги суміжним повторам, основними виявами яких є анадіпложіс, напр.: ***Для мене відповідь абсолютно очевидна: звичайно ж, вибороли. Вибороли** інтелектом, **вибороли** потом, **вибороли** кров'ю* (П. Порошенко, 2016), і синтаксична анафора, напр.: ***Автокефалія – це питання** нашої незалежності. **Це – питання** нашої національної безпеки. **Це – питання** всієї світової геополітики* (П. Порошенко,

2018). Суміжні повтори легше сприймаються реципієнтами через близьке або контактне розташування, а багаторазове повторення однокових елементів висловлення сприяє запам'ятовуванню й актуалізує магічну функцію мови, що передбачає «створення чи формування позамовної дійсності мовними засобами» [6, с. 332]. Повторення певних вербальних елементів було поширено ще в ритуальній комунікації під час первісних обрядів з мовленнєвими компонентами, їх частотне використання не лише увиразнювало мовлення, а й слугувало одним із засобів впливу – навіть допомагало вводити реципієнтів у трансний стан. Ця властивість повторів, зокрема ініціальних і суміжних, активно використовується в сучасному політичному мовленні.

Яскравим виявом синтаксичного повтору також вважаємо нагромадження сурядних рядів, що сприяє реалізації синтаксико-стилістичного прийому ампліфікації, напр.: *Ми запланували роботи на наступних автошляхах: Дніпропетровськ-Миколаїв, Одеса-Рені, Стрий-Чернівці, траси Київ-Харків-Довжанський, Київ-Одеса, Київ-Чернігів-Нові Яриловичі. Продовжаться відновлювальні роботи на трасах Львів-Радехів-Луцьк, Львів-Самбір-Ужгород, Житомир-Чернівці* (А. Яценюк, 2016). Ця синтаксична фігура отримала назву «прийому списку» [2, с. 147] або «каталогових рядів» і полягає в перенасиченні тексту в межах однієї синтаксичної конструкції (висловлення) поширеними або непоширеними рядами сурядних форм – як головних, так і другорядних. Подібні розлогі переліки-списки характерні здебільшого для сучасної художньої літератури, проте останнім часом стають і виразною рисою політичного мовлення. Мовці-політики, використовуючи каталогові ряди, посилюють вплив на реципієнтів, актуалізуючи ефект масштабності подій або явищ, поданих у вигляді сурядних рядів. Прийом каталогізації в політичному дискурсі часто поєднується із синтаксичним паралелізмом, напр.: *Хто створював фундаментальні інститути української державності – армію, національну валюту, органи влади і місцевого самоврядування, законодавчу, правоохоронну і судову системи. Хто працював над прийняттям української Конституції тисяча дев'ятсот дев'яносто шостого року і втілював її в життя* (Л. Кучма, 2004). У наведеному прикладі обидві синтаксичні конструкції побудовані за однаковими структурними схемами, мають анафоричні елементи, однаковий порядок слів й однакові граматичні форми предикатів, що вказує на синтаксичний паралелізм. Проте в першому реченні наявний прийом каталогізації, що об'єднує низку об'єктних поширювачів із залежними компонентами. Зазначимо, що прийом списку використовується за умови наявності відкритих сурядних рядів, оскільки вони передбачають подальше розширення і доповнення іншими компонентами. Зважаючи на це, прийом каталогізації здебільшого представлений у межах другорядних членів речення, прислівних поширювачів, напр.: *Крізь зиму, крізь роки, крізь тисячоліття летить на санях до України вічне Різдво як надія, як блага вість, як народження Бога* (В. Ющенко, 2009); *Я буду говорити, але це я говорю не для цього суду, і не для цих прокурорів, які не представляють ні закон, не конституцію, не справедливість (...)* Тому говорити я зараз буду для українського суспільства, для українських громадян, для демократичної світової спільноти (Ю. Тимошенко, 2011). тут фіксуємо

наявність у політичному мовленні різних груп каталогових рядів, що об'єднують різні за семантикою прислівні поширювачі.

Отже, синтаксична надмірність реалізована в політичному дискурсі завдяки використанню синтаксичних повторів і ґрунтується на синтаксичному паралелізмі, що переважно представлені в тексті разом, із поєднанням з іншими синтаксико-стилістичними фігурами. І це дозволяє говорити про багатшаровість синтаксичної надмірності, що нагадує «мотрійку»: у межах кожної синтаксичної одиниці представлена відповідна фігура експресивного синтаксису, що складається з інших подібних фігур, кожна з яких спирається на повторення вербальних елементів, напр.: *Хотів би також подякувати усім, з ким довелося працювати протягом останнього років: і вірним соратникам, і тим, з ким політика поступово розлучила по різні сторони «барикад», і тим, для кого критика влади й опозиційність завжди були принципом* (Л. Кучма, 2005); *Вони представляють сьогодні людей, які випадково дорвались до влади, які сприймають країну, як ЗАТ, яке приносить їм великі, нечесні ставки, вони представлять їх, вони не представляють конституцію, і не представляють Україну...* (Ю. Тимошенко, 2011). В останньому прикладі, крім синтаксичних повторів і синтаксичного паралелізму на рівні однакових за будовою і тотожних частково на рівні лексичного наповнення вербальних компонентів, має місце й антитеза предикативного характеру. Протиставлення здійснено через логічні відношення суперечності, тому воно ґрунтується на протиставлення лексично тотожних елементів, і це сприяє посиленню ефекту семантичної надмірності тексту.

До виявів синтаксичної надмірності уналежнюємо й комплекси риторичних запитань, напр.: *Чи змогли би ми скористатися тим шансом, який випав на межі вісімдесятих-дев'яностих, якби першою особою в УРСР на той час був хтось інший, а не Леонід Кравчук? Якби в той час не було Народного Руху, Народної Ради? Якби не енергія та наполегливість В'ячеслава Чорновола?* (П. Порошенко, 2016). Саме комплекси риторичних запитань, а не поодинокі питання риторичного характеру, вказують на семантичну надмірність, оскільки вони активізують реципієнта, але не потребують відповіді: відповідь уже закладена в таких висловленнях. Адресат відсуває стимулювальний потенціал питальної конструкції, посилений його багаторазовим вживанням, проте неможливість дати відповідь залишає його в активному стані сприйняття подальшої інформації. У такий спосіб мовець активізує увагу адресатів і змушує їх слухати й реагувати на сказане.

Друга тенденція сучасного політичного дискурсу – синтаксична компресія – представлена меншою мірою. На противагу попередній вона передбачає усування зайвих елементів синтаксичних конструкцій, «подрібнення» й фрагментацію тексту, елімінацію структурних компонентів тощо, що об'єднано прагненням наголосити на семантично або комунікативно вагомих фрагментах тексту. На думку А. Загнітка, «процес розчленування й виокремлення семантично й інформаційно значущих частин можна, очевидно, вважати загальномовною тенденцією» [3, с. 462].

Найпоширенішим способом синтаксичної компресії вважаємо прийом парцеляції, мета якого – мовленнєва актуалізація семантично або прагматично навантаженого компонента висловлення або тексту. Зважаючи на це,

парцельованими частинами переважно стають або другорядні члени речення, напр.: *Народ своє вагоме слова сказав. Під час революційних подій. Під час спротиву агресії. Під час виборів* (П. Порошенко, 2014); або підрядні частини складних речень, напр.: *Очевидно, нам треба пройти ще довгу дорогу, щоб у злагоді, у благодаті вирішити цю проблему. Але в мене немає сумніву: ми це пройдемо. Бо ми йдемо правильною дорогою* (В. Ющенко, 2009); *Я прагну миру і доб'юся єдності України. Тому розпочинаю свою роботу з пропозиції мирного плану* (П. Порошенко, 2014). У політичному дискурсі переважає парцелювання підрядної частини переважно обставинної семантики: актуалізовано причину чи наслідок дій політика-мовця або обґрунтування його промови. Саме цей компонент з позиції мовця є семантично значущим, тому потребує виокремлення – структурно, пунктуаційно та інтонаційно.

Одним із виявів синтаксичної компресії вважаємо й домінування простих елементарних речень з мінімумом поширювачів і відокремлень, напр.: *Повноважень і рішучості не забракне. Я не хочу війни. Я не прагну помсти* (П. Порошенко, 2014); *Для успіху у нас є все. Багатства нашої землі невичерпні. Таланти наших співвітчизників шанує увесь світ. Працею і волею ми досягнемо всього!* (В. Ющенко, 2005). Наявні поширювачі мають обов'язковий характер і зумовлені інформативною функцією тексту, але вони створюють ефект стислого, лаконічного тексту з мінімізацією стилістичних фігур, напр.: *Популізм не є боротьбою на захист держави. Це – боротьба за владу* (А. Яценюк, 2015); *Ми йдемо крок за кроком. За нами – конкретні справи* (В. Ющенко, 2009). Утім, саме показова відсутність стилістичних фігур та демонстративна стислість тексту сприяє актуалізації його експресивного потенціалу. Відповідна пунктуація посилює ефект сприйняття тексту як фрагментованого, «рваного», що позбавлений стилістичної орнаменталіки, але містить потужні маркери впливу через згортання змісту, його концентрацію в невеликих за обсягом текстових фрагментах. Виокремлення паузами в усному мовленні та репрезентація висловлень як окремих актуалізованих частин однієї синтаксичної конструкції дає можливість політиками впливати на аудиторію в кілька кроків, наголошуючи на кожній думці, «препаруючи» її для адресатів, напр.: *Чомусь у нас цей день має другорядний до інших державних свят характер. А дарма. Адже 16 липня 1990 року – це не «день якоїсь заяви». Це – день постави нової політичної нації на мапі сучасної Європи* (Ю. Тимошенко, 2018). Такий спосіб подання тексту ґрунтується на природному сприйнятті інформації людиною в розчленованому вигляді. Проте за нашими спостереженнями синтаксична компресія має меншу репрезентованість у політичному мовленні порівняно із синтаксичною надмірністю.

Для сучасного політичного мовлення характерно й поєднання в межах одного тексту різних за обсягом і сугестивним потенціалом фрагментів: почергово подають висловлення і з синтаксичною надмірністю, і з синтаксичною компресією, напр.: *Життя йде вперед. І в нашій країні, в наших сім'ях все більше і більше народжується дітей. І це є життя. Це – ми. Ці добрі події є нашим життям. Про ці речі треба говорити щодня. (...) Сьогодні, думаючи про рік наступний і майбутні роки, я звертаюся до нової української людини, яка народжується у непростих*

випробуваннях і, можливо, неспокої. Нічого не бійся. Йди впевнено вперед. Ти переможеши (В. Ющенко, 2010). Тут фіксуємо не лише звичайне чергування коротких і довгих речень, а й почергове подання синтаксичних конструкцій надмірного і скомпресованого типів, що посилює експресію тексту. Саме такий тип текстотворення, на нашу думку, є продуктивним у сучасному українському політичному дискурсі, що містить фрагментовані елементи, які утворюють синтаксично паралельні ланцюги, напр.: **Я хочу трошки дати інформацію про те, як виникла ця газова криза. Я не хочу вам говорити, що газова криза – це в такій системі залежності унікальне явище. Газова криза була кожен рік. Я хочу зараз просто чітко систематизувати, щоб ми з вами почули хоча б один раз всю історію питання** (Ю. Тимошенко, 2011). Наведений приклад ілюструє поєднання в межах одного текстового фрагмента таких фігур експресивного синтаксису, як синтаксичної анафори, лексико-синтаксичного повтору, антитези і речень неускладненої будови. Стрижневим принципом текстотворення все ж таки слугує синтаксична надмірність – паралелізм і повтори, а додатковим – прийоми компресії – сегментація і парцеляція, напр.: **Для того, щоб захистити Україну, ми повинні створити дійсно народний фронт, який зможе зупинити агресора. Фронт, який зможе знищити в Україні корупцію, п'яту колону. Фронт, який зможе підняти країну та вивести її на рівень провідних європейських країн. Саме такі завдання ми ставимо перед собою** (О. Турчинов, 2014). У цьому прикладі представлено елементи періодичного мовлення, що розчленованого на фрагменти, зручні для сприйняття реципієнтами. Такий тип побудови політичних промов і є характерним для сучасного українського політичного дискурсу. На нашу думку, побудова тексту з урахуванням обох тенденцій експресивного синтаксису є найбільш продуктивним.

Висновки і перспективи дослідження. Сучасний український політичний дискурс демонструє домінування двох тенденцій експресивного синтаксису – синтаксичну надмірність і синтаксичну компресію. Перша ґрунтується на прийомах повтору і фігурах синтаксичного паралелізму та характеризується перенасиченням тексту однотипними або тотожними вербальними елементами; друга тенденція передбачає членування, фрагментацію текстових фрагментів з наданням переваги коротким неускладненим реченням. Продуктивним типом текстотворення в політичному мовленні є поєднання обох тенденцій, що виражається в почерговому використанні прийомів різних типів. Перспективи дослідження полягають у розробленні алгоритму використання фігур експресивного синтаксису з метою посилення впливового потенціалу політичних текстів.

Література

1. Гуйванюк Н. В. Слово – Речення – Текст: Вибрані праці. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2009. 664 с.
2. Дегтярьова І. О. Стилїстичний потенціал української постмодерністської прози : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». К., 2009. 280 с.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис. Донецьк : ДонНУ, 2001. 662 с.

4. Кондратенко Н. В. Макросинтаксис українського політичного мовлення. *Слов'янський збірник* : [зб. наук. праць]. Ред. О. А. Войцева. 2016. Вип. 20. С. 219–231.

5. Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 328 с.

6. Форгіль О. С. Магічна функція мови: концепції інтерпретації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2014. Вип. 44. С. 329–332.

7. Черепанова И. Заговор народа. Как создать сильный политический текст. М. : КСП+, 2002. 462 с.

Н. В. Кондратенко,
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра прикладной лингвистики

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА В УКРАИНСКОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ РЕЧИ

Исследование посвящено определению двух тенденций экспрессивного синтаксиса, представленных в современной украинской политической речи – синтаксической избыточности и синтаксической компрессии. Доказано, что синтаксическая избыточность основана на методах повторения и фигурах синтаксического параллелизма и характеризуется избытком текста с одинаковым типом или идентичными словесными элементами. Синтаксическая компрессия предусматривает разделение, фрагментацию фрагментов текста с преобладанием коротких простых предложений. Исследование основано на анализе выступлений украинских политиков за 2009–2018 годы.

Ключевые слова: политический дискурс, политическая речь, экспрессивный синтаксис, синтаксическая избыточность, синтаксическая компрессия.

N. V. Kondratenko,
Odesa National I. I. Mechnykov University,
Department of Applied Linguistics

TENDENCIES IN THE EVOLUTION OF EXPRESSIVE SYNTAX IN UKRAINIAN POLITICAL SPEECH

The article is devoted to the investigation of two tendencies of expressive syntax, presented in modern Ukrainian political speech – syntactic redundancy and syntactic compression. It is proved that syntactic redundancy is based on repetition techniques and figures of syntactic parallelism and is characterized by glut of the text with the same type or identical verbal elements. Syntactic compression provides for the division, fragmentation of text fragments with the dominance of short uncomplicated sentences. The research is based on the analysis of the speeches of Ukrainian politicians for 2009-2018.

Key words: political discourse, political speech, expressive syntax, syntactic redundancy, syntactic compression.